

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม

Creative Leadership Components of the Head of Childcare Development Centers Under the Sub-District Administrative Organization in Nakhon Phanom Province

ณัฐธินิชา พลศรีตา¹ วาโร เฟ็งสวัสดิ์² เอกลักษณ์ เพ็ญสา²
E-mail: madeawnatthanicha@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 11 แหล่ง เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) ยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามกรอบที่ได้สังเคราะห์จากเอกสาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) จินตนาการ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความคาดหวังและเชื่อมั่น การมีความมุ่งมั่น ความสามารถในการนำความคิดและประสบการณ์มาพัฒนาสิ่งใหม่ และความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้ดีขึ้น 2) ความยืดหยุ่น ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความพอดี พอเหมาะ พอควร การรู้จักและเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม มีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงและพร้อมจะเรียนรู้ 3) การมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมองเห็นภาพในอนาคตที่ชัดเจน การมีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนา มองการณ์ไกลมองกว้างหลายมิติและ พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่ๆ และ 4) การแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การบริหารความขัดแย้ง ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์วิกฤติและเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This research aimed to study the creative leadership components of the head of child development centers under the Subdistrict Administrative Organization in Nakhon Phanom Province. This study was a documentary research which was conducted in 2 steps: 1) the study of documents and related studies on creative leadership from 11 sources to synthesize creative leadership elements and 2) the verification to confirm the elements of creative leadership based on the framework which was synthesized from the documents. The verification was done by 5 experts. The results revealed that the creative leadership of the head of child development centers under the Subdistrict Administrative Organization in Nakhon Phanom Province obtained 4 components: 1) Imagination consists of 4 indicators included expectation and trust, determination, innovation, and problem-solving ability, 2) flexibility comprised of 4 components, included suitability and practicability, self-awareness and environment-awareness, transformational readiness, and learning readiness, 3) vision contained 4 components, included clear future perspective, determination for transformation, guiding vision, and open-mindedness, and 4) problem solving obtained 4 components, included conflict management, decision making ability, crisis management, and open participation.

Keywords: creative leadership, creative leadership elements, head of child development centers

ความเป็นมาของปัญหา

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญยิ่งสำหรับวางรากฐานคุณภาพของคน เป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการในทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อไป เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต (มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562: 1) ในปัจจุบันการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับความสนใจและสำคัญเป็นอย่างมากจากการปฏิรูปการศึกษาที่

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เน้นย้ำความสำคัญของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีหน้าที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าสถานศึกษาหรือหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้ดูแลทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีภาวะผู้นำของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ย่อมจะส่งเสริมให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกิดผลสำเร็จ

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาวะผู้นำ พบว่าในแต่ละยุคแนวคิดภาวะผู้นำจะไม่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง จะมีส่วนที่เหมือนกัน และส่งเสริมกัน ปัจจุบันมีนักวิชาการและนักการศึกษาต่างให้ความสนใจและศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาวะผู้นำไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553: 76) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาภาวะผู้นำ (Leadership) หรือตัวผู้นำเอง (Leader) มีพัฒนาการมาโดยตลอด ส่วนใหญ่จะมองภาพเดิมๆ คือ คุณลักษณะ พฤติกรรม และสถานการณ์ ซึ่งแม้จะมีความสำคัญและจำเป็น แต่แนวคิดทั้งสามก็ไม่เพียงพอ จึงได้มีความพยายามที่จะพัฒนาผู้นำที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมขึ้น การคิดถึงผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและน่าจะพัฒนาต่อไปด้วยวิธีการวิจัยทั้งเชิงแนวคิด รูปแบบ กิตติกาณจน์ ปฏิพันธ์ (2555: 10) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในยุคปัจจุบันและอนาคตของทุกๆ องค์กร จากความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจและทรัพยากร ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ซึ่งการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้นั้น จึงต้องมีการแก้ไขปัญหาที่จะเข้ามากระทบหรือเป็นการมองหาโอกาส ที่องค์กรจะได้รับเพื่อสร้างความเป็นผู้นำขององค์กรเอาไว้ ล้วนต้องอาศัยความสร้างสรรค์ เพื่อผลักดันให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้อง การเมื่อสังคมปัจจุบันที่กำลังเกิดขึ้นในอนาคตเห็นชัดว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางการเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจน คือ การแข่งขันที่เกิดขึ้นในสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่มีความสลับซับซ้อนและไร้ทิศทาง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นสิ่งที่สร้างความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงนั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้วยเห็นว่าผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะสามารถนำผู้อื่นและประสานงานให้เกิดความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ อันจะเป็นพลังที่ก่อให้เกิดการริเริ่มสิ่งใหม่ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโอกาสแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ อันจะเป็นประโยชน์และเหมาะสมกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ให้บริการด้านการศึกษปฐมวัยมุ่งเน้นส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ที่เหมาะสมตามวัย ความสามารถ ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ นั้น ต้องใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและยืดหยุ่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ และการเล่นบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจ เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม และยังเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างและเป็นแนวทางพัฒนาศักยภาพหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม ให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นผู้มีความสามารถในการจูงใจ ประสานงาน มีจินตนาการ และความยืดหยุ่น สามารถแก้ไขปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ ด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร (Document Research) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม โดยมีขั้นตอนรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลจำนวน 11 แหล่ง ตามแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัย ดังนี้ กิตติกาณจน์ ปฏิพันธ์ (2555), สุขพัชรา ชัมเจริญ (2556), ภรณ์ทิพย์ บั่นก้อง (2559), จุฑาธิปต์ ทัพไทย (2560), เตชินณ์ อินทบำรุง (2560), ภาณุวัฒน์ ทวีกุล (2560), รัชฎากร อัครจันทร์ (2560), สมชาย รุ่งเรือง (2560), ศิริวรรณ คำภูเงิน (2561), สิรินาถ จงกลกลาง, จตุรงค์ ธนะสีลังกูร และพงษ์เกษม สิงห์รุ่งเรือง (2561), สุทธิชัย นาคะอินทร์ (2561)

2. การสังเคราะห์ห้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยการแจกแจงความถี่จากหลายแหล่งข้อมูล และสรุปผลโดยคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่สูงเกณฑ์ร้อยละ 40 ขึ้นไป ได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) จินตนาการ 2) ความยืดหยุ่น 3) การมีวิสัยทัศน์ 4) การแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลจากการสังเคราะห์ห้องค์ประกอบในขั้นตอนนี้ ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

3. การยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า มี 4 องค์ประกอบหลัก 16 ตัวบ่งชี้ คือ 1) จินตนาการ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 2) ความยืดหยุ่น ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 3) การมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ และ 4) การแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์ห้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการสังเคราะห์ห้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้สุ่มตารางสังเคราะห์ห้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยแสดงในรูปความถี่และร้อยละ เลือกองค์ประกอบที่มีค่าร้อยละตั้งแต่ 40 ขึ้นไป นำมาเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) จินตนาการ 2) ความยืดหยุ่น 3) การมีวิสัยทัศน์ และ 4) การแก้ไขปัญหา ดังแสดงในตารางที่ 1

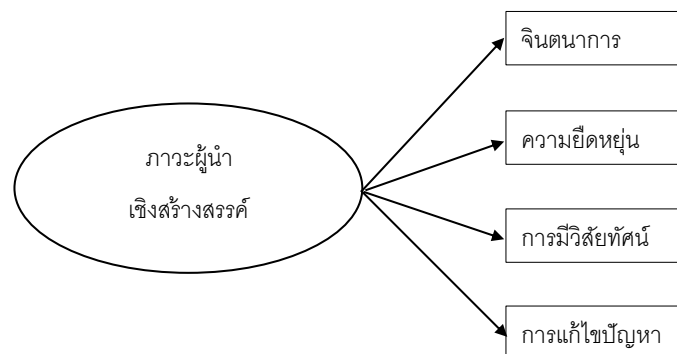
ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ห้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	นักวิชาการ (ปี)											องค์ประกอบที่ตัดเด็ก		
	กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ 2555	สุภาพไพเราะ สิมเจริญ 2556	ภรณ์ทิพย์ บันก้อน 2559	จุฑาธิปต์ ทัพไทย 2560	เดสินณ์ อินทบาทูง 2560	ภาณุวัฒน์ ทวีกุล 2560	รัชฎากร อัครจันทร์ 2560	สมชาย รุ่งเรือง 2560	ศิริวรรณ คำภูเงิน 2561	สิรินาถ จงกลกลางและคณะ 2561	สุรัชย์ นาคะอินทร์ 2561		ความถี่	ร้อยละ
1. จินตนาการ - จินตนาการ - การมีความคิดสร้างสรรค์	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		10	90.91	✓
2. ความยืดหยุ่น	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓		9	81.82	✓
3. การมีวิสัยทัศน์ - การมีวิสัยทัศน์ - การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์	✓		✓			✓	✓	✓	✓		✓	7	63.64	✓
4. การแก้ไขปัญหา - ความสามารถทางสติปัญญา - แก้ปัญหาสร้างสรรค์ - ความสามารถในการแก้ไขปัญหา		✓	✓							✓		5	45.45	✓
5. การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี				✓								1	9.09	

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	นักวิชาการ (ปี)												องค์ประกอบที่คัดเลือก	
	กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ 2555	สุพัทธรา ชิมเจริญ 2556	ภรณ์ทิพย์ ปันก้อน 2559	จุฑาธิปต์ ทัพไทย 2560	เดชนันท์ อินทบำรุง 2560	ภาณุวัฒน์ ทวีกุล 2560	รัชฎาภา อัครจันทร์ 2560	สมชาย รุ่งเรือง 2560	ศิริวรรณ คำภูเงิน 2561	สิรินภา จงกลกลางและคณะ 2561	สุรชัย นาคะอินทร์ 2561	ความถี่		ร้อยละ
6. การทำงานเป็นทีม - การทำงานเป็นทีม - การทำงานเป็นทีมและมุ่งผลสัมฤทธิ์				✓	✓				✓			3	27.27	
7. การมุ่งทำงานให้สำเร็จของงาน - การปฏิบัติสู่เป้าหมาย - การมุ่งทำงานให้สำเร็จ - การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน					✓			✓				3	27.27	
8. การสร้างมนุษยสัมพันธ์				✓	✓							2	18.18	
9. การติดต่อประสานงาน - การเจรจาต่อรอง - การติดต่อสื่อสาร				✓	✓							2	18.18	
10. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล									✓			1	9.09	
11. การวางใจ				✓								1	9.09	
12. การมีแรงจูงใจ							✓					1	9.09	
รวม	3	4	3	5	4	3	6	4	6	6	3	-	-	

จากตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม พบว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จินตนาการ 2) ความยืดหยุ่น 3) การมีวิสัยทัศน์ และ 4) การแก้ไขปัญหา สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
ที่มา: จากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ผลจากการสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) จินตนาการ (Imagination) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความคาดหวังและเชื่อมั่น การมีความมุ่งมั่น ความสามารถในการนำความคิดและประสบการณ์มาพัฒนาสิ่งใหม่ ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้ดีขึ้น
- 2) ความยืดหยุ่น (Flexibility) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความพอดี พอเหมาะ พอควร การรู้จักและเข้าใจตนเอง และสภาพแวดล้อม มีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงและพร้อมจะเรียนรู้
- 3) การมีวิสัยทัศน์ (Vision) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมองเห็นภาพในอนาคตที่ชัดเจน การมีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนา มองการณ์ไกลมองกว้างหลายมิติและ พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่ๆ และ
- 4) การแก้ไขปัญหา (Problem solving) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การบริหารความขัดแย้ง ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์วิกฤติและเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สรุปผลการสังเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้
1. จินตนาการ (Imagination)	พฤติกรรมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แสดงออกถึงการมีความคาดหวัง เชื่อมั่นในความสำเร็จอย่างมีเหตุผล มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น สามารถนำความคิดหรือประสบการณ์มาพัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่และใช้ประโยชน์ได้จริง เพื่อพัฒนาและแก้ไขสถานการณ์ปัญหาที่ประสบอยู่ให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม	1. การมีความคาดหวังและเชื่อมั่น 2. การมีความมุ่งมั่น 3. สามารถนำความคิดหรือประสบการณ์มาพัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ 4. ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ให้ดีขึ้น
2. ความยืดหยุ่น (Flexibility)	พฤติกรรมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แสดงออกถึง ความพอดี พอเหมาะ พอควร ทั้งด้านความคิดและพฤติกรรม การรู้จักและเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง กระบวนการคิดและการกระทำตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างชาญฉลาด มีความพร้อมที่จะรับรู้และเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัต	1. การมีความพอดี พอเหมาะ พอควร 2. การรู้จักและเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม 3. มีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามสถานการณ์ 4. มีความพร้อมที่จะเรียนรู้
3. การมีวิสัยทัศน์ (Vision)	พฤติกรรมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แสดงออกถึงการมองเห็นภาพในอนาคตอย่างชัดเจนมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน เชื่อมโยงกับภารกิจค่านิยมและความเชื่อเพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จขององค์กร มีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ มีความสามารถในการมองการณ์ไกล มองกว้าง มองหลายมิติ พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่ๆ	1. การมองเห็นภาพในอนาคตอย่างชัดเจน มีเป้าหมายที่ชัดเจน 2. มีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาองค์กร 3. มองการณ์ไกล มองกว้าง หลายมิติ 4. พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่ๆ
4. การแก้ไขปัญหา (Problem solving)	พฤติกรรมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แสดงออกถึง ความสามารถในการบริหารความขัดแย้ง คลุมเครือ เพื่อตัดสินใจเลือกทางเลือกหรือวิธีการที่จะใช้แก้ปัญหา ได้อย่างเหมาะสมกับปัญหา ความสามารถแก้ไขสถานการณ์วิกฤติได้อย่างน่าพอใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา	1. การบริหารความขัดแย้ง 2. ความสามารถในการตัดสินใจเลือกวิธีและทางเลือก ได้อย่างเหมาะสม 3. สามารถแก้ไขสถานการณ์วิกฤติ 4. เปิดโอกาสการมีส่วนร่วม

อภิปรายผล

การที่องค์กรจะประสบผลสำเร็จได้นั้นเกิดจากผู้นำมี ภาวะผู้นำ การมีผู้นำ เป็นสิ่งจำเป็นไม่ว่าจะองค์กรใดเล็กหรือใหญ่ ประการสำคัญ คือ ผู้นำที่มี “ภาวะผู้นำ” จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ พบว่าที่ความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างมาก เพื่อให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบไปด้วย จินตนาการ ความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์และการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการนำบุคลากร ประสานความร่วมมือกับบุคคลอื่น สามารถส่งเสริมและกระตุ้นให้

บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกิดความร่วมมือ ร่วมคิดสร้างสรรค์ อย่างมีจินตนาการบนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ที่ยืดหยุ่น อยากรู้ วิสัยทัศน์ แก่ไขสถานการณ์วิกฤตและพร้อมปรับตัวเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อความสำเร็จและเจริญงอกงามขององค์กร เกิดประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม และสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่อนาคตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและท้าทายในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ไพทอร์ย ลินลาธน์ (2553, หน้า 33-34) กล่าวไว้ว่า ทุกประเทศ ทุกสังคมและทุกองค์กรต้องมีผู้นำ หากผู้นำเป็นผู้ที่ก้าวหน้า ทันสมัยตามทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมพร้อมทั้งผลักดันให้คน อื่นๆ ในสังคมของตนเห็นพ้อง ร่วมมือและทำไปพร้อมกันได้ ก็จะทำให้สังคมก้าวไปด้วยดี โดยเหตุที่ผู้นำมีความจำเป็นจึงได้มีการศึกษาและมีการแสวงหาผู้นำสำหรับหน่วยงานของตนเองอยู่ตลอดเวลาโดยหวัง ว่าถ้าจะศึกษา พัฒนาและจัดหาผู้นำได้ดี ย่อมจะทำให้สังคมพัฒนาไปด้วย

จากการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม ในครั้งนี้ผลจากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้องค์ประกอบ และตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวน 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) จินตนาการ (Imagination) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความคาดหวังและเชื่อมั่น การมีความมุ่งมั่น ความสามารถในการนำความคิดและประสบการณ์มาพัฒนาสิ่งใหม่ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้น 2) ความยืดหยุ่น (Flexibility) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความพอดี พอเหมาะ พอควร การรู้จักและเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม มีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงและพร้อมจะเรียนรู้ 3) การมีวิสัยทัศน์ (Vision) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมองเห็นภาพในอนาคตที่ชัดเจน การมีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนา มองการณ์ไกลมองกว้างหลายมิติและ พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่ๆ และ 4) การแก้ไขปัญหา (Problem solving) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การบริหารความขัดแย้ง ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์วิกฤตและเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม รวมองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม มีจำนวน 4 องค์ประกอบหลัก 16 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้ มาจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการ ดังนี้ กิตต์กัญจน์ ปฏิพันธ์ (2555: 35) กล่าวว่า การที่จะมีคุณลักษณะหรือองค์ประกอบหลักสำหรับการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้ ต้องประกอบไปด้วยการมี 1) จินตนาการ 2) การมีความยืดหยุ่น และ 3) การมีวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับ สุขพัชรา ชิมเจริญ (2556: 54) ได้สรุป ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบที่เป็นตัวแปรสังเกตได้ 4 องค์ประกอบ 1) ความคิดยืดหยุ่น 2) จินตนาการ 3) ความสามารถทางสติปัญญา 4) แก้ปัญหาสร้างสรรค์ (Creative Problem-Solving) และ รัชฎากร อัครจันทร์ (2560: 11) ได้ศึกษา องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมีจินตนาการ 3) การมีแรงจูงใจ 4) ความยืดหยุ่น 5) ความสามารถในการแก้ไขปัญหา 6) การปฏิบัติสู่เป้าหมาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี 4 องค์ประกอบหลัก 16 ตัวบ่งชี้ คือ 1) จินตนาการ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความคาดหวังและเชื่อมั่น การมีความมุ่งมั่น ความสามารถในการนำความคิด ประสบการณ์มาพัฒนาสิ่งใหม่ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา 2) ความยืดหยุ่น ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความพอดี พอควร การรู้จักเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม มีความพร้อมเปลี่ยนแปลงและพร้อมจะเรียนรู้ 3) การมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การมองเห็นภาพในอนาคตที่ชัดเจน การมีความมุ่งมั่นที่พัฒนาองค์กร มองการณ์ไกลมองหลายมิติ พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่ๆ และ 4) การแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ การบริหารความขัดแย้ง ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์วิกฤตและเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลจากการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครพนม ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพตนเองเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรนำผลการวิจัย ไปศึกษาแนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละองค์ประกอบและนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของตนเองในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม เพื่อเสริมสร้างการบริหารเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.(2562). **มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- กิตติ์กาญจน์ ปฎิพันธ์. (2555). **โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จุฑาธิปต์ ทัพไทย. (2560). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสามเสน (สลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร**. งานนิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เตชินธุ์ อินทบำรุง, บรรจง เจริญสุข และชูศักดิ์ เอกเพชร. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 11(1), 178-187.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2553). **ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภรทิพย์ ปั่นก้อน. (2559). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยบูรพา
- ภามววัฒน์ ทวีกุล. (2560). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารฝ่ายกิจการนิสิตตามทัศนะของนิสิตและบุคลากรฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา**. กศ.ม. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- รัชฎากร อัครจันทร์. (2560). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา** สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิริวรรณ คำภูเงิน. (2561). **การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลสันทรายงาน อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. กศ.ม. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สมชาย รุ่งเรืองและธีระวัฒน์ จันทิก(2560). **รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์**. *วารสารวิชาการ*, 10(1), 29-46.
- สิรินาถ จงกลกลาง, จตุรงค์ ธนะสีลังกูรและพงษ์เกษม สิงห์รุ่งเรือง. (2558). **รูปแบบการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานความเป็นไทยสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุขพัชรา ชัมเจริญ. (2556). **โครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้นิเทศภายในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา** สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุทธิชัย นาคะอินทร์. (2561). **รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.